

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

caput quintum. De Picardis & Calixtinis eorumque errore: deque iis moribus qui Luthero exorto & religionis mutationem aggresso in Bohemia existerunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

gia reuertenti, Rokyzana cum Clero suo obuiam processit, magnam pompam ducens, & habita oratione de faulfo ac felici reditu est congratulatus. Rex autem hæreticum & pestiferum hominem toruis oculis inspiciens, nullas ei gratias egit: vbi vero Catholicæ Ecclesiæ Sacerdotes, sacra ferentes, occurrerunt, *Hos, inquit, Dei ministros agnosco.* Et ex equo desiliens, consalutatis omnibus, sacram crucem oscularus est. Licet vero quum Ladislai Regis pietate, & exemplo, tum Franciscani cuiusdam Monachi, à Pontifice missi, sermonibus Catholici ritus in Bohemia & Moravia paulatim reflorescere inciperent; vna tamen nec opinata Ladislai mors Anno 1457. X. Calend. Decembr. omnem spem euertit, & sulque deque omnia miscuit, Veneno interentum suspicio fuit: cuius culpæ quidam Rokizanam affinem fuisse dicunt. Defuncto Rege, multis regnum ambitibus tandem Baro quidam Gyziko de Podiebrat Bohemus, Rokizanz potissimum & Hussitarum opera Rex electus fuit, frustra Catholicæ tam Bohemiam quam Morauis & Silesijs sese opponentibus: quos nouus Rex Georgius (hoc enim ei nomen erat) vi & armis imperata facere coegit.

Georgio, Hussitica labe infecto, regnante, Hæreticus in Bohemia caput plæ extollere ac triumphare cœpit. Tum Praga urbs duos Archiepiscopos, Catholicum unum, Hussitam alterum, non sine tanti monstri detestatione vidit. Rex nihilominus ad Papam Pium II. Legatos misit, qui suo tanquam Christiani Principis nomine obedientiam ei præstarent, ea lege, ut pacta conuenta (que Compactata vocant) Bohemorum, & in primis de utriusque speciei communione, Pontifex approbaret. Quod, ubi Papa denegavit, oratores re infecta domum reuersi sunt. Rex hoc indigne ferens, indixit generalem totius regni conuentum, ad quem & à Papa missus fuit Apostolicus Legatus. Quum vero Rex ad Ecclesiæ obedientiam redire noller, à Pio primum, deinde à Paulo II. quoque illius successore excommunicatus, & Bullæ in Cœna Domini insertus est, publice etiam Christianorum cruce signatorum, contra ipsum pronuntiata expeditione, & Matthia Hungariæ rege in ipsius locum succedere iusso. Sic duorum istorum, varia fortuna diu inter se belligerantium, contentionibus Bohemiæ regnum misere discissum fuit, & multis calamitatibus vexatum.

Tandem adigente conscientia, Georgius Rex

à Saxoniz Ducibus petijt, ut ipsorum intercessionem cum Pontifice recõciliaretur; aut impetrarent saltem, si ex communicationis contra ipsum latam sententiam tollere omnino nollet, suspenderet saltem quoad ipse audiretur. Sed quemadmodum Ecclesia neminem è gremio suo excludit, sic in ijs qui eo semel exciderunt recipendis, cunctanter & prudenter agit. Pontifex tamen in hac petitione minime difficilem se præbuit, & de causa ipsius, ut & pœnitentia, cogniturum se promisit. Sed antequam reverterentur ex urbe Legati, rex Georgius morbo consumptus obiit: post cuius mortem inter Matthiam Hungariæ Regem, & Uladislaum Casimiri Poloniæ regis filium, magna contentione de regno certatum fuit, facta tandem eius diuisione, ut Moravia, Silesia & Lusatia Marchiæ cederent, reliquum penes Uladislaum maneret. Hic exitus fuit Georgij, qui ex hæreticis primus & ultimus Bohemiæ rex fuit: quæ tot tantisque malis fessa, sub Uladislao & Ludouico regibus postea Hussitis religionem suam exercendi libertatem & pacem indulsit.

DE PICARDIS ET CALIXTINIS
eorumque errore: deque ijs motibus qui
Luthero exorto & religionis mutationem
aggresso in Bohemia exstiterunt.

CAPUT V.

ARGUMENTUM.

- I. De Calixtinis, & eorum circa utramque speciem in Eucharistia Sacramento errore, ac argumentis.
- II. De Picardis, & Lutheri de ijs iudicium.
- III. Lutherus mutata sententia, Picardos fraternitate dignatur.
- IV. Bohemi Lutheri & Lutherana doctrina defensionem suscipiunt.
- V. Ferdinandi leges contra Hussitas & Calixtinos.

BOHEMIÆ regno vehementer afflicto, tamquam corpori male affecto, qui sequuti sunt reges quiete aliqua potius quam violento remedio opus esse iudicantes, ac simul Hussitarum in-

Tt

saniam

sanam lenitate quam asperitate facilius sanatum iri sperantes; pacem eis ritusque suos sine ulla in-
terpellatione colendi licentiam concedendam
statuerunt. Hi vero tum & postea Calixtini dici
coeperunt, quod de Calice in Eucharistia, Laicis
quoque porrigendo, tamquam pro aris & focus,
pugnarent: quem etiam vel pictum vel sculptum
ædium suarum vestibulis præfigere solebant, ut
hoc quasi insigni se solos veros Christianos esse
ostentarent, qui Cœna Domini ita uti à Christo
instituta est, uterentur. Er hic quidem error pos-
tea longe lateque fuit disseminatus, & innumeras
animas ab Ecclesia separavit. Hoc vero potissimum
argumento quum isti, tum qui hodie eandem se-
quuntur opinionem, uti solent. Numquid, aiunt,
Christus in Cœna Apostolis & panem & vinum
præbuit? (A) Numquid idem dixit, *Hoc facite
in mei commemorationem?* Item *Quotiescunque man-
ducabitis panem hunc, & calicem biberis, mortem Do-
mini annuntiabitis, donec veniat.* Et alibi: *Quicumque
manducaverit panem & biberit calicem Domini in ñg-
no, reus erit corporis & sanguinis Domini.*

Sed folium vertite, ô Hussitæ, Lutherani, Ana-
baptistæ, Zuingliani, Calvinistæ, & quoque ab
Ecclesiæ discessistis unitate, qui omnes etsi in
reliquis articulis diversas admodum & inter se re-
pugnantes sequimini sententias, in hoc tamen u-
no quasi ore conspiratis. Vertite, inquam, folium,
& videbitis si toram inspicitis Scripturam, hanc
enim solam duce sequi decrevistis. nullum repe-
rietis fixum vestri munimentum erroris, multa ve-
ro præsidia Catholice assertionis, quicquid enim
de Corporis & Sanguinis Dominici controversia
desiderare & disputare potestis, id omne ad capita
fere quinque revocatur. *Primum* sunt Prophetiæ &
Symbola futuri Sacramenti, in agno occiso ab o-
rigine mundi unde vestitus est Adam, in arbore
Vitz, in agno Paschali, in manna deserti; in pani-
bus propositionis, in Sacrificijs & victimis Mosai-
cis, in ipsis panibus, quos Christus præbuit in de-
serto multis millibus, quæ omnes figuræ ut cæteræ
Eucharistiam sub una soium manducabili, & non
portabili specie, Sacramentum hoc daudum mani-
festant. *Secundum* est Promissio ipsa Christi de hoc
Sacramento postmodum dando Joannis sexto, quo
loco Sacramentum sui Corporis & Sanguinis ap-
pellavit cibum & panem manducandum duode-
cies, & eidem sub talibus nominibus expresso ean-
dem penitus vim vivificandi, resuscitandi attri-
buit, quam utrique speciei manducabili & potabi-

li non nisi quater conjunctim expressæ, adjungit,
clarissimo adversum vos Utraquistas præiudicio,
nisi forte, ut quidam vestrum fecisse noscuntur qui
scripturas, unde percellantur, negant, aut uti Cal-
vixus, ajunt; ineptum esse, ut Christus istic apud Joannem
de Cœna sua ultima sui locutus, utpote quæ tunc non-
dum fuerat instituta, quasi nemo de re futura loqui,
eamque promittere, & ijs quibus promittitur com-
mendare non possit? Ineptus igitur fuit, Calvinii iu-
dicio idem Dominus, cum de Baptismo locutus est
Nicodemo; de iudicio extremo, de regno cœlorum,
deque suamet passione, hæc enim nondum erant cum
de eis, qualia futura essent prænuntiabat. Dicerem
hic: ô os impurum & maledictum! si quisque, qui at-
tendit, digniora in se nomina exprimere nõ cogere-
retur. Sed & oppono Calvino collegas sui erroris
Bezam, qui contra Heshusium scribeas, uti & Pe-
trus ille pseudo-Martyr fatentur, apud S. Joannem de
cœna sua ultima Dominum fuisse locutum. Omitto per
singula sæcula exscribere SS. Patres & Cœcilia quæ
Salvatoris eo loco de Sacramento sui Corporis cen-
suerunt fuisse locutum, quorum is sane est numerus, ut
iustum Ecclesiæ possint constituere Oecumenicum
conciliū. His accedit Paulus vas electionis & Do-
ctorgentium, qui in omni lingua Græca, Latina,
Germanica & c. loquitur hodieque ad ipsos mini-
stros *Quicumque manducaverit, vel biberit.* Tertium est,
præcepto, de eo, quod sic figuratum promissumque
est post institutionem sumendo, imposita adultis
necessitas, quam nullibi clarius tenetis, quam illo;
quem Catholici agnoscent apud Joannem loco ex-
pressam, ibi lego & audio, quæ cara nobis sit vita,
quam cara resurrectio, tam appetibile oportere es-
se nobis illud, quod xii. locis sub una specie & qua-
ter solam sub duplici inculcatur. Et sane frustra a-
libi Sacramenti, ab omnibus adultis sumendi, quæ-
retis præceptum, quod alio loco scripturæ non est
cunctis impositum, nam illud verbū *Bibite ex hoc
omnes,* fatue ad absentes extenditur, cum S. Marcus
ab his, ad quos id verbum dictum est, ostendat fuisse
impletum, dicens, & *biberunt ex eo omnes,* si igitur
mi Utraquista te inter hos ultimæ cœnæ convivæ
accenses, cense pari iure te iam ante 1600 annos de
calice testante scriptura bibisse & noli accusare Ec-
clesiam Catholicam quod tibi præcipiat id, quod
iam bibisti. Vide quantum argumenti tui subtilitate
profeceris, qui te Metempsychosios aut alterius
Pythagorici erroris reum sic delirando declavisti.
Et ut te domi tuæ nato argumento conveniam, si
omnibus de calice bibendum est, ita ut autumare

vis, cur infantibus recens natis calicem illum à Domino præceptum non porrigis: cur multos invalidos in agone constitutos, tuorum Ministrorū synagoga vna specie defraudat: cur abstemijs & cūr Virginibus, vini gustum pro probro alicubi habētibus solum panem indulget Ministerium? quod tanta necessitate à Domino asseritis præceptū, vt opinione præcepti, vniuersæ Ecclesiæ concordiam scindatis! De infantibus si mihi consuetudinem Ecclesiæ opponitis, nihil agitis, quoniam his olim vna cum baptismo datum fuisse reperitis. Magnū illum Martyrem Cyprianum Lib. de laps. imo Musculum vestrum in Locis cōmuniibus consulite, qui eam consuetudinem multis, *vt piam & Christianam, extollit, etsi Caluinus & Bullingerus de cæna (s) aduersus Symmista suum id ipsum condemnent, & de eis, qui ea consuetudine aliquando sunt vsi, surps erroris & impietatis pronuntiant verū.* Quod vero ægios aut abstemios, verecundisve aliqua specie defraudantes toleratis, in hoc manifestos vos præuaticatores constitutis, qui quod docetis, non curatis, & propter arbitrium vestrum vel quoduis impedimentum permittitis violari s vobis asseritū Domini præceptū. Sed & frustra ab ijs verbis præsidium peritis, quibus Apostolus iubet, *vt homo semetipsum probet, quasi illis infantes exclusi, adulti censentur adstricti nequaquam.* Probatio enim quam Divus Paulus hoc loco requirit, ad animam spectat, vera Confessione & pœnitentia purgandam, & à peccatis lauandam: quod in infantes non cadit; quos etiam hanc ob causam à communione non excludere potestis cum se probare nequaquam possint. Denique iam millies responsum est, Saluatorem ad corpus suum sub panis & vini speciebus consecraturum, *non alios quam Apostolos in cæna sua aduocasse.* Quamuis enim tunc etiam septuaginta duos haberet discipulos, etiam Mariam Virginem, Magdalenam, Martham & cōplures alias feminas, quæ sequebantur ipsum; *ne minem tamen ad hunc actum præter Apostolos, vocauit.* Quin Lucherus asseuerat, *(d) S Virginem numquā Eucharistiæ communionem vsam.* Et apud nos in Santonibus minister quidam à Nobili viro rogatus, vbi tum Beata Virgo fuerit: *Eccubi,* inquit nasum suspendens, *illa fuerit, quam ad eolum, sicut ducens? O iocum, non risu, sed vtricibus stans dignum!* & tamen vel sic Catholicis seruientem, inftar confessionis ab aduersario concessit, quod *Omnes dictum Christi debendo non astringat. (f)*

vti S. Cyprianus & alij SS. Patres vniiformi consensu cum Paulo Apostolo exponunt eum locum. Quis igitur ex dilecto illo non videt, Saluatorem hęc non omnes absolute alloqui fideles? (alioquin enim omnes eos aduocasset). *Quartum* est Sacramenti Institutio, qua multa in se complectitur, nimirum Materiæ constitutionem, eiusdem vt valide alij eandem ministrare possint cum potestate Extraditionem, Formam consecrationis, & eiusdem ab alijs valide vsurpandæ legitimam, cōmissionem, Denique consecratorum Abstentionē, de quibus ordiæ & breuissime nunc vobiscum coasero. Et quidem quod attinet ad Materiæ pro Sacramento Dominici corporis electionem, cum ipsum manducari vellet ad nostræ infirmitatis sustentandæ subsidium, pijsissimus Saluator congruentissime Panem omnibus adultis, quibus parabatur, appetibilem, & Vinum plerisque mortalium non inuisum elegit, quæ electionem suam in manus suas sanctas eadem assumendo declarauit, ac mox præsentibus omnibus Apostolis suis electis in manus porrigendo potestatiue extradidit & illi tangendo potestatiue receperunt, vinum quidem in calice, panem vero vel immediate, vel, quod decorum est, in patena, vel orbe iacentem (neque enim rusticis morib⁹ mihi fas est imaginari Dominum meum honestatis omnis conditorem) Seruat fidelissime hæc omnia hodie dum Romana seu Catholica Ecclesiā, quæ nullum vquam censuit valide ordinatum, & neque ordinat vquam Dei pro Sacramento hoc ministrum, nisi panem in patena, & vinum in calice extradat ordinandæ personæ: & ea tangendo potestatiue se acceptare testetur, cū igitur nihil horum, quæ in scriptura tam discrete asseruntur, à vobis in Ministrorum vestrorum ordinatione seruetur, manifeste non solum præuaticatores vos confitemini scripturæ, & Dominici instituti) sed &, vt nihil à vestris ministris Sacramenti efficiatur, impie causatis, quia plebem Sacramenti, quod nullum efficiatis, nominibus in eis ludificatis, & tam plebs communicata inanis Sacramenti de vestra mensa recedit, quam inanis potestatis omnis ad id conficiendum Minister vester accessit. Omitto alia vobis oggerere quæ vestri Ministri, in calice peccant, qui & cochlearibus, & salinis, & scutellis & nescio quibus non rebus, ministrando sunt vsi; omitto ipsam materiam non raro peruersam ab iisdem fuisse, cum suc-

succū ē pomis & pitis & alijs expressum pro genimine vitis à Domino assumpti, plebē ludificarunt.

Jam vero quod ad consecrationes, seu benedictionis formam ceremoniasque eius attinet, hic plane vos Utraquistas, Romana detriumphat Ecclesia, etiam solius scripturæ indicio manifesto: nam Christus Dominus & Magister noster in luminaribus ardentibus ad mensam suam panem & vinum tractavit, erat enim noxi. Cor. 2. *accepto pane gratias egit.* Lucæ 22. & *elevatis in cælum oculis ad ad Deum Patrem suum Omnipotentem eique gratias agens benedixit,* ut Sanctus Petrus in Missæ suæ Canonē perscripsit: Sive ut verbo brevi idem exponit Matthæus *benedixit.* 3. *fregit* ut Luc. Matthæus & Petrus consentiēter affirmāt, sive ut Marc. *benedicens fregit.* 4. *dedit discipulis suis,* uti Matth. Marc. Luc. Paul. & Pet. consone testantur. *dicens: Accipite & comedite seu manducate,* uti Matthæus Paulus & Petrus, sive ut Marcus verbo absolvit *Sumite.* 3. formam mutandi panis præscripsit hanc *Hoc est Corpus meum* ut Matthæus Marcus Lucas Paulus & Petrus testantur, nisi quod Sanctus Petrus particulam *enim* amplius à cæteris omisam expressit. 6. intentionem quam in dando hoc Sacramento haberet, & velle agnosci, nempe *Sacrificij æterni*; æterni quidem dum per Sanctū Paulum ait, *Donec veniat, mortem Domini annuntiandam esse.* Sacrificij vero, in eo dum per Sanctum Paulum ait: *Quod pro vobis tradetur* & per Sanctum Lucam, *quod pro vobis datur* nisi forte tam sitis rudes, ut quid inter *Vobis & pro vobis dari* intesit non capiatis, quo casu vobis Grammatica magis opus erit, quā scriptura. 7. Denique ut formæ eiusdem & ceremoniarum, quæ Dominus in Sacramento efficiendo usurpaverat, potestas ad Apostolos intelligeretur valde transférri, adiecit testante Luca & Paulo: *Hoc facite in meam commemorationem.*

Observat hæc cuncta & exacte Sancta Romana Ecclesia, à temporibus Apostolorum sibi continēte tradita, nam nunquam Sacramentum hoc sine luminaribus in Mensa Dominica conficit, ut nostis, qui hunc ritum, tanquam in exæcutientibus blasphematis. Deinde cum multa gratiarum actione idem Sacramentum celebrat, dum & horas Canonicas ē psalmis alijsq; scripturis pulcherrime cōpostras, recitat, & alios ad præparationē Missæ Sacerdotib; præscribit, & ab introitu Missæ, usq; Oblationē, seu Acceptiōnē panis & vini multis modis & cæmonijs benedicit & frangit, & formam panis in Christi corpus mutandi plane ut Christus

pronuntiat; & intentionem Domini, pro vivis & defunctis offerendo, conferuat, & in ordinationibus Ministrorum diuinorum, potestatem vrendi ea formā tradit, adeoque iubet, ut cum Episcopo ordinante tam Canonem Missæ, quam formā consecrandi, recens Ordinari pronuntiet, quorū omnium, nisi forte fractionem mechanicam panis, vos utraquiste nihil (si paucos Hussitas demamus) tenetis; quanquam sæpius pro fractione panis cōstet apud vos fieri scissionem, non fractionem congruenter sane genio vestro schismatico, ut qui scissuris nati scissuræ, seu schismatis amorē hæreditatis. Postremò, à Christo Domino consecratorum absumptio plane eodem modo in Catholica Romanæve Ecclesia geritur, vti ab ipso domino gesta fuisse perhibetur. Ille consecratam speciem panis fracti suis porrexit; Sacerdos apud Catholicos legitime ordinatus cōmunicandis sibi creditis portigit. Ille post speciem panis comestam calicē non consecratam suis obtulit; ut diserte S. Marcus asserit, dicens: *Et accepto calice gratias agens dedit eis, & biberunt ex illo omnes.* Nempe illi quibus S. Matthæus narrat dictum esse: *Bibite ex hoc omnes.* Hanc vero calicem, ex quo sic omnes iussi bibere, biberunt, fuisse non consecratum; idem Marcus declarat, dum post verbum *biberunt ex illo omnes,* docet Dominum dixisse: *Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur.* Pater igitur etiam ex vestris adeo iactatis bibliis Apostolos ante consecrationem calicis nudum vinum bibisse; quod de consecrato nunquam æquē potenter ostendebitis, vti vobis Catholici de non consecrato remonstrant. Neque volo ut mihi oggannatis ex Catholicis Doctoribus qui fortasse concedunt Apostolos consecratum bibisse. Nolo hos ex ore vestro audire, quibus ipsimet credere non vultis, modo ex scriptura sola vobiscum, vti elegistis, contendō, & vos vinco, pro Catholicis: si cum Catholico mihi res erit; scio quomodo cum eo possim dissentiendo in vno capite sententiam dicente convenire. Quod vero Apostolos tunc sacerdotes instituit, tradita eis sacrificandi potestate, vsus ad eos his verbis, *Hoc facite,* patet, quod nō solum apud profanos scriptores, sed in Sacris (et) quæ litteris *sacrificare* significat. Quod si verba hæc ad omnes pertineant fideles, omnes fideles consecrandi haberent potestatem, quod nec ipsi Ministri omnibus concessum volunt. dabita de hoc

c. Leui. 193. Reg. 18. Ose. 2. Leui. 9. Num. 6.

Hoc mi Lector? Attende primum quæso & vide An i qui sub vtraque specie laicis Eucharistiam dandam consent, penes omnes consecrandi eam aut administrandi potestatem esse velint? Contrarium certe ipsa testatur experientia, quum vt apud hæreticos soli Ministri, sic apud nos soli sacerdotes hanc sibi potestatem vindicent: & quidē hi quum sacrificatores sint, Saluatoris nostri exemplo panem & vinum consecrant, secundum ordinē Melchisedech, qui verus typus fuit Iesu Christi, vt qui in sacrificio suo panem & vinum obulerit (f). Et hæc illa est figura eiusq; adimpletio, qua magis ille nominis Iudæorum Doctor, Rabi Samuel motus, Christianam religionem amplexus est. (g) Hinc etiam apud nos soli sacerdotes, tamquam sacrificatores, sub vtraque specie Saluatoris nostri exemplo in Ecclesia communionem sumunt; cum nempe Missam celebrant, alias nequaquam nequidem feria sexta sanctæ hebdomadæ, qua vti nulla fit consecratio, ita quoque nulla percipitur sub vtraque specie communio. Quod quidem obseruatur quam late patet Christiana religio, etiã apud Græcos, per totum Quadragesimæ tempus. In horum enim Ecclesijs sacerdos numquam nisi solo pane communicat, exceptis feria septima & prima seu Dominica: ceteris enim diebus non consecrat: Dominicus vero panem cælestem seu hostias, quibus ad sequentis septimanæ dies festos opus est, præparat. Quemadmodum vero Christus Apostolos docuit, quomodo in sacrificio illo corpus ipsius consecrare debeant; sic etiam reliquis discipulis ostendit, quomodo id sub vna specie in communionem debeant sumere. Numquid enim nõ emanante à discipulis in fractione panis agnitus fuit? Factum est inquit, S. Lucas, dum recumberet cum eis: accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Tum quidem Christum, iam secundo corpus suum consecrassē, Catholici Theologi sentiunt. S. Chrysostomus certe (h) & S. Augustinus (i) inquit, Discipulis oculos fuisse clausos, ne Saluatorem passent agnoscere, donec panem illi consecravit: Non ergo dubitandum esse quin hoc illud ipsum sit Sacramentum, in quo agnoscendum se nobis Saluator exhibeat. Sed quid opus est alijs argumentis, quum omnium S. Ecclesiæ Doctorum & Partium constans hæc sit sententia (k) Neque sane in totam publicis quam privatis conuentibus seu conuiuijs, quibus Saluator noster interfuit, pluries quam ter hæc consecrandi ceremonia vltus fuisse legitur: ex quo facile intelligi potest, non vulga-

rem illam aut vtitatam fuisse benedictionem. Et de communionem sub panis tantum specie intelligi potest imo debet illud quod Lucas de discipulis dicit (l) Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, & communione fractionis panis, & orationibus; quod & postea in eodem capite latius explicat. Et capite vigesimo quando dicit, Paullum & fideles circa mediam noctem conuenisse ad frangendum panem, absurdum sane fuerit de cibo vulgari & vtitato hoc intelligere: & duo Noui illi Apostoli Lutherus & Caluinus idem de sua cæna explicant. (m)

Quoniam vero hæc nostra delapsa est oratio; age controuersiam hanc, ob quam non ignoro complures in hæresi, quo minus ad Catholicam redeant Ecclesiam, detineri, crassa Mineiua paucis explicemus. Ac primo, quæro ex vobis, Hæreticæ, & quicumque vtriusque speciei communionem Laicis necessariam esse dicitis; Primi illi Christiani, qui per Mundum obambulantes, vnã cum viatico panem consecratum secum circumferēbant, vt eo vel ad martyrium alacrius subeundum animarentur, vel ad animi solarium vterentur, anne corpus Domini nostri acceperint? Non opinor, negabitis, quum historia de sancti Ambrosij fratre, sanctam Eucharistiam secum portante, vobis nota sit; vt & illa, quam S. Basilus recitat de duobus eremiticis, qui sacerdotibus destituti, Sacramentum hoc secum assidue gestarunt, & ex suis ipsorum acceperunt manibus, vt innumera martyrum Acta idem constantia de solo pane omittam. An hoc vinum quoque consecratum secum gestasse dicetis? At fieri id non potuit; & ad contrariam partem demonstrandam argumenta nobis suppetunt. Quapropter fateamini necesse est, aut communionem sub vtraque specie non esse necessariã, aut primos illos Christianos de corpore & sanguine Christi non communicasse, cum eo tempore primis illis Christianis panis Eucharistici in manus dari soleret, quæ illi ita consecratum secum asportabant, vt ex Cypriani scriptis aliorumq; plurimum (n) patet. An vos idē de vino illis dato vllibi scriptum aut pictum legistis vel vidistis? Nec sane citra multa incommoda hoc fieri poterat. Panem Eucharisticum ad ægrotorum vsum re-

Et 3° ser-

f Cyprian. g Cabasil. p. Liturg. sap. 214. h Chrys. hom. 17. op. imp. i 8. August. l. 3. de cons. Euan. c. 2. k Theop. 9. in Luc. ep. 59. l Act. Apost. cap. 2. m Luth. serm. de Eucha. Calu. 4. In c. 17. n. n Ep. ad Caspar. & Tert. Ad uxorem de laps. Epist. 5.

feruatum legimus: de vino nulla est mentio. Non tunc concedere quod in primitiua Ecclesia, secundum temporum & aliarum circumstantiarum diuersitatē, tam vnum quam alterum in usu fuerit. S. Thomas, (x) qui non multo post Lateranense vixit Concilium, in quo quæstio hæc ventilata fuit, *sub vtraque, inquit, specie communicare omnibus licitum, sed non necessarium esse.* Ob Manichæorum vero errorem, qui *vinum exsecrabantur, se esse tenebrarum Principis, distantes.* Ecclesia communionem sub vtraque specie instituisse ab aliquibus creditur (x) vt illo præcepto nefarij homines Catholicis sese immiscentes detegerentur: quos acerrimus ille hæreticomastix Augustinus nullibi tamen eodem nomine reprehendit, quod sub vna tantum specie communicari, quæ tamen reprehensione non caruissent, si tempore S. Augustini Communio sub vtraque specie necessaria vel vsitata, vel præcepta à Domino fuisset. At si eidem Ecclesie ordinanti utramque tunc, modo aliter visum fuerit, aliud quoque statuere ei licebit; quemadmodum nunc communionem vtriusque speciei non necessariam esse declarauit, ob multa incommoda quæ inde possent existere. Ac primum, ne vinum consecratum in tanta communicantium multitudine effundatur. Deinde quod nonnulli ne odorem quidem, nedum gustum vini, præferunt meraci, quali Caluinistæ in suis Cœnis vtuntur, ferre possunt Vt enim mero bibis vino nihil dulcius; sic abstemijs nihil magis aduersum est, & noxium. Tum etiam quod periculosum sit post eos bibere qui morbo aliquo contagioso sunt affecti. Nam & ipse noui in nouella quadam Ecclesia accidisse, vt complures ex tali haustu Veneriæ luis labem conceperint: sic vt quod Vnionis Sacramentum esse debet, hoc modo diuisionis & inimicitie Sacramentum facile fieri valeret. An vero, ô Calixtini & Lutherani & Caluinistæ, numquam idem apud vos accidit? Annon Cœnis vestris (licet præ Catholicorum multitudine, vix integrum pugillum hominum vestra omnium complectatur religio) sæpe homines assident, qui ab omni vini gustu & odore abhorrentes, pane tantum vescuntur? Audiuimus duorum è Germania Nobilium historiam, quorum vnus aqua, alter pura imaginatione, ex Prædicantium suorum Consilio, pro vino in Eucharistia vsus est, imo non defuerunt, qui pseudo-vinum ex prisæ ac malis expressum adhibuerint ministri, deficiente eos vino, quod pueri illud sub concione nacti epotassent, præceptum commu-

nicaturis. Quin si quando in Gallia contingat abstemijs venire ad unam Caluinisticam, quid facit tum Minister? Nimirum nihil aliud, quam quod communicantem protestari iubet, id non ex Papiistica aliqua superstitione, sed naturæ suæ imbecillitate fieri. Nonnulli vero vitrum seu poculum ori quidem admoventes, bibere se simulant, quum tamen recento spiritu, ne gutturam quidem educant; filiz præcipue, quibus multis in locis vinum bibere probrosus est. Nescio equidem an ob hæc causam in Palatinatus quadam Synodo deliberatum fuerit, an ex à communionem seu Cœna plane sint arcendæ atque excludendæ (y). Sed & aliam longe grauissimam causam sapiens mater habuit Ecclesia ob quam sub vna specie communionem populo præcepit: quod nempe præsertim in regionibus Septentrionalibus, & non ita pridem Nouo Orbe repertis, vinum difficillime, aut etiam plane non possit comparari. Acosta in rerum Indicarum historia testatur, vidisse se lagenam vini exiguam trecentis scutaris emtam: & nos quoque sequentibus libris ostendemus, in quantis difficultatibus Geneuensis Ecclesie colonia, in Americam ad disseminandum nouum Euangelium frustra missa, eandem ob causam versata sit. Tanto vero maius sibi periculum futurum sit, si ad cœnam eiusmodi strenui potatores accurrerint. Certe in loco quodam non procul ab hac vrbe Minister quidam non sine stomacho auditoribus suis pro concione publice exprobaui, esse quosdam qui Cœnæ se ingerant, tantum vt vitro vini pleno fauces & pantes suos proluant: non aliter quam in profano symposio. Et alius quidam in Beneuensi diuisione non sine causa graui iracundia exarsit, videns plenis faucibus comunicantes sese ingurgitare. Idem non sine horrore Antuerpiæ se vidisse Schlüsselburgius testatur (z) In illis quidem regionibus vinum ob summam eius inopiam, ad sacerdotum tantum vsus in Eucharistia diligenter asseruatur. Quid de magnis prochijs dicemus? qualis est Lutetiæ S. Eustachij, in qua circiter triginta aut quadraginta sunt millia communicantium: nunquid totis cadis vinum ad altare aggerere necesse sit? Etsi enim in nostris Ecclesijs vel vinum vel aqua plerisque offeratur, vix tamen quisquam oblatum sumit. Vnde vero in Iaponia &

alij

u i p. 9. ar. 2. x S. Leo ser. 4. de Quadrag. y Resciua in Atheis. de Trinit. z Lib. 3. Theol. Calu.

alij Noui Orbis regionibus, ubi Vitis ignota est tanta vini copia peti possit? Multa sane Græcis hic communicandi mos incommoda multasque confusiones peperit, quamuis exigua tantum guttam, tantam quam extremus cultri mucro sustinere possit, communicantibus cochleari præbeant. Eadem fere ac maiora incommoda Hussitæ in Bohemia experti sunt, ut qui non pitissant, sed Germanorum more liberaliores haustus amant. Cum enim ex Iacobelli Consilio, prima cœna vino celebraretur, & quadraginta vel quinquaginta circiter personarum millibus distribueretur; quam tu aliam putas templi illius, quam popinæ cuiusdam madidæ faciem fuisse? Hæc vero incommoda circa panem euenire non possunt: qui & vbique obuius est & parabilis, & sine periculo & distribui & diu asseruari potest. Sed quid tu dicat aliquis. An Theologi potius quam Historici personam agis? Ad oleas ergo redeo; sperans huic meæ euagationi eos facile veniam daturus, qui norunt quam altas error hic in multorum animis radices egerit, adeo ut hanc vnâ ob causam cum Catholica Ecclesia in gratiam redire cunctentur; quem quidem nos sancto veræ religionis zelo inflammari, & delibare & refutare pro virili conati futuus.

II. Calixtinis errorem suum pertinaciter defendentibus, post multa & cruenta bella, tandem liberum permittum fuit religionis exercitium, in nullo à Catholico differentis, quam quoad Calicis, & Euangelij vulgari lingua in Missa recitandi vsum. Eos nihilominus Ecclesia hæreseos condēnauit. Ut enim qui è nauis in mare excidit, quâuis aqua non valde profunda sit, non minus madefit, quam qui in profundum prolabitur gurgitem: sic non minus Hussita, in vno solo articulo, ab Ecclesia dissentiens, interitum sibi accersit, quam Lutheranus in pluribus Ecclesiæ contradicens. Porro Taboritis ad internecionem fere deletis, noua secta antea incognita successit. Picardorum dicta, à Picardo quodam Gallo, qui è dissuta Valdensium veterum in Francia hæreticorum tunica centones quosdam in Bohemiam asportauit. Hi contra Hussitarum morem, præter Biblica scripta nihil recipiunt, sacerdotes & Episcopos, ut olim Apostoli Marthiam, forte legunt, hoc modo (a). Nouem è suis eligunt, quorum nomina in scedulis inscribunt: tres vero, quorum nominibus vox Est adscripta reperitur, ad munus designantur, qui modus etiam hodie ab eis vsurpatur, nulla apud eos cœlibatus lex est, aut

professio; quamuis plerique si Theologiæ Mosconitæ auctori credimus, (b) primum castitatis votum seruent. Mortuis nullas faciunt exsequias: dies festos & ceremonias habent per paucas. Hi à Bohemiæ regibus Morauia eiectioni, in VValachiam commigrarunt: in Francia vero nostra alicubi adhuc VValdensium exstant reliquæ, à quibus illi ortum duxerunt. Quamprimum vero fama de Lutheri conatibus in mutanda religione percrebuit, Hussitæ magnam in spem erecti sunt, hunc diuinitus esse missum qui res ipsorum tum vehementer afflictas, restauraret. Lutherus e contra, indignabundus quod pro Hussita haberetur, protestatus est, (c) se cum ipsis nullo modo sentire, neque vquam sensurum, ut qui sua ipsorum auctoritate schisma fecerint, & ad Ecclesia recesserint obedientia. Idem de Picardis quoque iudicium pronunciauit; de quorum auctore sic loquitur. An credendum est, inquit, hæretico? qui ante quinquaginta annos demum adueniens, tot seculorum fidem & doctrinam falsam esse dicit: nec vlla affert argumenta & probationes, quam suum illud. Non credo, Et alibi, nullum vquam, infelices illos hæreticos Picardos rebus suis auxilium à se sperare iubet: quos & nominat diuini nominis blasphematores, & Christi proditores. Rursus alio loco intelligere se ait, tria esse sectariorum in Bohemia genera, inter quos tiam sunt Picardi, quorum de Eucharistia sententiam scripta qua viderit, facile prodant, ut qui veram corporis & sanguinis Iesu Christi in Eucharistia præsentiam minime credant: eoque à se pro hæretico habent.

III. Posteaquam vero Lutherus ab aduersarijs vndique se obsessum & ijs difficultatibus de quibus numquam cogitabat, circumuentum vidit, ut (credo) tutus ipsi in Bohemia (quam proscriptus parum absit quin statim petierit) esset receptus, infamem palinodiam canere non dubitauit (d). Felicem Bohemiam appellans, que à Romana Ecclesia secesserit, & de medio Babylonis egressa, numquam eò sit reuersura. Hussitas quidem à se hæreticos appellatos, sed eo tempore quo Papa nonnulla concedenda esse adhuc existimauit. Iam vero aliter erga ipsos esse animatum. Nomen ipsorum sibi tum odiosum fuisse, quum Papam Antichristum esse nondum cognouisset. At iam acceso diuinitus in Mundo Euangelij lumine, longe aliter de ipsis iudicare. In Epistola vero ad Bohemos

a Sleid. lib. 3. b fol. 96. c Tom. 1. de cl. dec. prac. pag. 22. & Tom. 1. len. pag. 21 & in Disput. Lipsien. si. d

Bohemos scripta, eos hortatur, ut cœnam Domini retineant integram, ut Hussij Pragensis memoriam seruent inuiolatam: sed licet tota Bohemia deficiat, setamen Hussio doctrinam esse celebraturum ad omnem posteritatem. Et quamuis non omnia sint apud ipsos recte constituta, non tamen defuturum esse Deum, qui suo tempore fidelem aliquem ministrum & religionis emendatorem sit ipsis excisaturus, modo constanter agant, & Pontificatus Romani turpitudinem ac impietatem longissime ab se repudient. Vides, opinor, quam acute cum Bohemis Lutherus egerit, quos ut in nassam suam illiceret, libellos suos in Bohemicam linguam versos Pragæ magno numero disseminauit, & Bohemorum pseudoapostoli Constantiæ exusti prophetiam amplexus. Ego, inquit, (e) Doctor Martinus Lutherus indignus Domini nostri Iesu Christi Euangelista, dico, S. Ioannem Hussium de me loquutum esse, quando dixit: Vos iam assabitur anserem, sed post centum annos Cygnus veniet, quem non assabitur. Quid multis? Tanta fuit Lutheri vix exorti per Bohemiam à Scholaribus ab ipso submissis concitata expectatio, ut velut in alterum illum magnum Prophetam, ab ipsorum Ioanæ tamquam præcursore præmonstratum, omnium animi essent intenti. Hic itatus Bohemix erat suam ordiente hæresin Luthero.

IV. Rebus in Bohemia pacatis permãentibus tunc quidem graues in Hungaria turbæ excitatæ sunt, rege eius Ludouico, filio Vladislai Regis Anno M. D. XXVI IV. Cal. Sept. sine prole mortuo & magna parte Nobilitatis à Turcis in prælio occisa: Bohemi tunc vicinorum clade sapientiores facti, turbis abstinerunt. Quum vero Smalcaldicum fedus cuderetur, de eo amplectendo nonnulli Consilia inierunt: quæ tamen Ferdinandus rex prudentissimus, qui Ludouico successerat, mox disturbauit, adductis ex Hungaria & Silesia in Bohemiam copijs, & in ipso quoque regno conscripto exercitu, quo contra Protestantes vteretur: ægre admodum id ferentibus Bohemis, eo quod cū Saxonica domo sibi intercederet, fedus violari causantibus; sed reuera religionis tantum causam spectantibus, cuius causa obedientiam, quam regi suo debebant, abijcere non verebantur. Nam etsi Hussitarum & Calixtinorum religio à Catholica quam à Lutherana propius absit; hætenus tamen amicitiam cum Protestantibus colere & Consilia clam communicare numquam destiterunt. Et mos est omnibus qui ab unitate Ecclesiæ semel exciderunt, ut, quamuis in diuersas distracti sint factiones, ijs contra Ecclesiam sele adiungant, quos

sciunt eodem ab ea iudicio & decreto esse damnatos. Quia vero de patriæ agi libertate plerisque persuaserant, etiam à Catholicis quidam ad fedus suum pertraxerunt, constituto eius duce Gaspare Pflugio, qui Mauritio Saxoniam oppugnanti, se opponeret. Captis dein Saxone & Landgrauio, ac bello Smalcaldico finito (ut præcedenti libro diximus) Ferdinandus Rex proceres aliquot Bohemiæ Pragæ ad se euocauit, tamquam læsæ Maiestatis reos: qui multorum precibus & intercessione impetrata venia, his conditionibus in gratiam recepti sunt; ut ab omni fœdere discederent, ut priuilegia & documenta omnia, ut & tormentarium apparatus & arma, itemque quos rex vellet, captiuos traderent. Ex nobilitate quidam citati, quum ad diem non adfuissent, lata sententia, famam, fortunas omnesque vitam commisisse pronunciatum sunt: Gaspar vero Pflugius læsæ Maiestatis damnatus, & in eius caput aureorum millia quinque præmium constitutum fuit.

V. Bohemis ad officium reductis, Ferdinandus Rex edicto promulgato mandarat, ne quid in Sacramento Eucharistiæ administrando mutaretur, sed verus Ecclesiæ forma obseruaretur. Eo perterriti Picardi, cum Pastoribus suis in Poloniam abierunt. Horum vero vnus Rohita nomine, in Moscouiam concessit, ibique cum Græcæ Religionis sacerdote, præsentē & audientē Magno Duce Basilde, disputatione habita, mox inde tamquam hæreticus fuit expulsus. Colloquium hoc siue disputatione adhuc extat, Spiræ impressa, non dubiam Picardo victoriam assignans: cuius Apologiam postea edidit Lashius Lutheranus. Sic nempe homines ceteroqui animis & opinionibus valde disiecti, quamprimum ab alijs aliquem suorum hostiū impugnari animaduertunt, Consilia & vires coniungunt. Sacerdotes quoque maritos Rex Ferdinandus regno excedere iussit: quorum magna pars ut & aliorum, vxores & familiam secum ducentes in Saxoniam & vicinas regiones profugerunt. Eos & Melanchthon scripto consolatus est, & Lutherani passim tamquam fratres receperunt. Quamuis autem optimares & ciuitates Bohemiæ Ferdinandum assiduis precibus sollicitarent, ut Edictum illud de religione mitigare vellet Anno 1554. nihil tamen aliud responsi rulerunt, quam velie se ut Edictis suis obtemperetur,

Sicut

c. Glos. in Edict. Imp.

Sicut vero recentium vulnerum cura facilis, ac eorum quæ iam coisse & cicatricem quodammodo obduxisse videntur, difficillima est: eo quod plerumque talibus malignum aliquod vlcus adnascatur; sic Ferdinandus quantumuis omnia egerit, prauas tamen illas opiniones à maioribus acceptas, ex Hussitarum & Calixtinorum animis eripere non potuit. Qui vt restatum facerent, se ab Vniuersali Ecclesia defecisse, in ædium vestibulis, vel fenestris, iuxta insignia, itemque in templorum porticibus, Calicem pictum aut sculptum, vt supra diximus, ostentant: quasi ipsi veri essent Christiani, etiam sanguine Christi participantes, quo Catholicos priuatos esse aiunt. In Biblijs ipsorum verba hæc, *Bibite ex hoc omnes*, aureis litteris plerumque scripta cernuntur. Qui post Ferdinandum Bohemæ & vicinis regionibus imperarunt, in primis Rudolphus II. Edicto prohibuerunt, ne in tota vniuersa Silesia, vlla alia religio quam vel Catholica vel Lutherana admitteretur: sic vt Sacramentarij non minus quam Arriani aut alij hæretici, inde exclusi sint. Lutheranorum quidem magnus est ibi numerus cum Catholicis nihilominus pacifice viuunt. Vratislauenſis certe Episcopus vnus fere Catholicam ibi magno animo religionem tuetur, non solum pro grege suo diligenter excubans, sed etiam lupos vltro aggrediens & fugans: cui Abbates cum primis vtilem & fidelem operam præstant, Glogouienſis, Grisenſis, & Auriensis, Vidimus Bohemæ statum, iam porro miserabilem Hungariam & adiacentes regiones perlustramus.

QVOMODO POST LVDOVICI mortem regno Hungariæ in factiones scisso, religionis status quoque conuulsus, & florentissimum regnum ad interitum pæne redactum sit.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

- I. Hussitarum in Hungariam irrumpendi conatus.
- II. Infelix Hungarorum dissidium & bellum intestinum.
- III. De primu in Hungaria Lutheranis.

- IV. Eorum conatus, & Catholicorum oscitantia.
- V. Persequutio contra Catholicos
- VI. Calvinista in Hungariam irruptis.
- VII. Diuersa res in Hungaria gesta.
- VIII. Quinam ex Hungaria proceribus Catholici manserint.
- IX. Hæreticorum studium ad seducendum.
- X. Miraculum Eucharisticum Anno 1591.
- XI. Dalmatia, Croatia, Bosnia Catholica seruata est.

SEPTINGENTI & amplius effluxerunt anni, Sex quo post susceptam semel Christi religionem, Hungaria ab omni Hæreseos assultu immunis perstitit. At triginta septem ante Lutherum exortum annis Anno 1480 Hussitici quidam Prædicantes, regnante Matthia Huniade, eò immigrarunt; sed vado tantum tentato, quum transitum nimis difficilem reperissent, quiescendum sibi statuerunt. Ex ijs quidam nimis longe progressi, torrentis vi abrepti, in ipso conatu perierunt. Imperata enim audacitiam, quum petissent à rege vt liberum suæ religionis exercitium permittere ipse vellet, Rex non minus prudentiæ quam fortitudinis laude insignis, interrogauit eos, quænam illa esset religio quam adferrent, & cuius professionem atque exercitium concedi sibi peterent. Dicentibus illam esse, quæ Deus sanctissimis hominibus Ioanni Husio & Hieronymo Pragenſi reuelarit, Ergo, inquit Rex, *nona est illa religio, quam vos in regno meo disseminare cupitis, & contraria illi quæ in hoc regno semper viguit, ab eo tempore quo Christiana fides Stephano regi primum annunciata fuit: vt etiam illa quam Catholica Ecclesia per totum terrarum orbem amplectitur? At qui ferre ego nec possum nec debeo, vt populum seducatis. Nec mora. iubet nonos istos Euangelistas à Buda vrbe statim, sine longiori disquisitione educi, & vnos vnà cum libris suis, in terram desodi. Supplicij huius acerbitas fecit, vt id genus hominum facile posthac ab eiusmodi conatibus abstinuerit, vt pote nullo Dei spiritu sed humano instructum, cum quo non facile tormenta vincuntur. Sane quoad vixit hic Rex, Catholicæ religioni in primis deditus, non vulgari felicitate floruit Hungariæ regnum: quæ illo ipso tempore quo Lutherus infelici schismati portam aperuit, & Munceri suorum Germaniam peruasit An. 1523. quasi momento eversa fuit, Ludouico rege in prælio contra Solimanum cum magna Nobilitatis parte occiso. A. 1526. 14. Kal. Sept. Mei quidem instituti non est,*

V r

regni